



Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

HØYRING AV FORSLAG TIL SKOGVERN



HØGEFLOGET

VOLDA KOMMUNE

Høyringsfrist 15.04.2024

2021/984

Framsidedfoto: Øivind Leren

Bakgrunn

Gjennom behandlinga av stortingsmeldinga Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfald (Meld. St. 14 (2015-2016)) vedtok Stortinget ei opptrapping av skogvernet i Noreg til 10 % av skogarealet. I februar 2024 var om lag 5,3 % av skogarealet og ca. 4,0 % av den produktive skogen verna i Noreg. Det er eit nasjonalt miljømål at «*et representativt utval av naturtypene i skog blir verna for kommande generasjonar*». Vern av skog er også viktig for å nå fleire av dei andre miljømåla, til dømes at «*utrydding av trua artar i skog skal opphøyrast og status for artar i nedgang skal ha blitt forbetra innan 2020*» og at «*mangfald av naturtypar i skog skal bli tatt vare på eller gjenopprettast innanfor sitt naturlege utbreiingsområde, og slik at alle stadeigne artar finns i levedyktige bestandar*».

I stortingsmeldinga vert auka skogvern framheva til å ha stor positiv effekt på trua artar i skog, og Regjeringa vil vidareføre det langsiktige arbeidet med skogvern. Dette skal skje ved vern av offentleg eigd skog og ved friviljug vern av privateigd skog. Friviljug vern inneber at skogeigarane tilbyr staten vern av eigen skog.

Dersom ein har naturfagleg kunnskap om det aktuelt tilbodsområde frå før, kan slike data bli lagt til grunn for ein eventuell verneplanprosess. Dersom området ikkje er kartlagt tidlegare, vil miljøvernstyresmaktene også vurdere tilbodet og sette eventuelt i gang med naturfaglege registreringar for å kartlegge verneverdiar. I Møre og Romsdal er ein vesentleg del av den verneverdige skogen kartlagt tidlegare og aktuelle data er tilgjengelege i www.naturbase.no.

Om det på bakgrunn av ei slik registrering vil vere aktuelt å fremme eit verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomførast forhandlingar med grunneigar om avgrensing, verneforskrift og økonomisk erstatning. Når staten og grunneigar er kome til semje om desse punkta, vil området gjennomgå ei vanleg saksbehandling i tråd med naturmangfaldlova.

Tilbodet

Statsforvaltaren fekk tilbod om friviljug skogvern på gnr/bnr 177/4 og 177/5 i Otterdal i Volda kommune. Det omfattar eit areal på ca. 390 dekar som seinare er justert ned til 341 dekar av statsforvaltaren ved at spennmastene til eit fjordspenn er teke ut. Tilbodet vart framsett i brev frå ALLSKOG SA den 18.02.2021.

Det naturfaglege grunnlaget for eit vern er basert på fleire kartleggingar av naturtypar i Ørsta som Kartlegging av naturtypar i Ørsta kommune. (Rapport J. B. Jordal nr. 5-2006 og 1-2007), Naturtypekartlegging i Møre og Romsdal i 2015 (Miljøfaglig Utredning rapport 2016-09).

ALLSKOG vil taksere skogen i tilbodsområdet, og det blir forhandla fram ein erstatningsavtale med grunneigarane. Området vil ikkje bli tilrådd verna før avtalen om erstatning er signert, men ALLSKOG har på vegne av grunneigaren akseptert at planprosessen vert sett i gang. Statsforvaltaren meldte oppstart av verneplanprosess for området i brev av 15.01.2024.

Heimelsgrunnlag

Vern av spesielle område eller førekomstar skjer i medhald av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfald (naturmangfaldlova) jf. §§ 33-51. I naturmangfaldlova er det gjeve heimel for vedtak av ulike vernekategoriar. Vernekategorien naturreservat, som er det strengaste vernet etter naturmangfaldlova, blir foreslått brukt for skogsområda i dette verneplanframlegget.

Naturmangfaldlova § 37 i har slik ordlyd:

«Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.»

Naturfaglege registreringar

I naturbase er det registrert ein lokalitet med rik edellauvskog av kategori B (viktig) som dekkjer mykje av tilbodsområdet som vert omtala slik:

«Lokaliteten er registrert i samband med kartlegging av biologisk mangfald i Hornindal kommune, på oppdrag for kommunen (Gaarder & Fjeldstad 2002), men vart ikkje oppsøkt i felt. Opplysningane skriv seg frå Skogen & Vetaas (1987) og Maurset m.fl. (1990).

Lokaliteten er registrert som rik edellauvskog, men det bør vurderast om lokaliteten kan klassifiserast som haustingsskog med edellauvtre - D1801. Avgrensinga er usikker. Dette skal vere det største området i kommunen med styvingstre av alm og lind (Maurset m.fl. 1990). Det er mykje grov stein- og blokkmark i området, men enkelte stader er det velutvikla jordsmonn.

I tillegg til alm (EN) og lind (NT), er det også m.a. hassel i tresjiktet. I feltsjiktet næringskrevjande og varmekjære artar som brunrot, breiflangre, kransmynte, sanikel og myske.»

Statsforvaltaren vurderte kunnskapsgrunnlaget som noko svakt, og det vart difor utført supplerande kartleggingar av Miljøfaglig utredning som vurderer området slik:

«Otterdal aust er ei bratt, overveiende sørvendt lisode. Lauvskog dominerer. I øvre deler er det boreale treslag, med mest bjørk, men også litt furu, samt innslag av selje, rogn og osp. Som følge av vanskelig tilgjengelighet er disse områdene bare avstandsbetraktet. Dette gir noe usikkerhet i vurderingene. I nedre deler er det mer varmekjær skog, der det også kommer inn noe lind (NT), alm (SE), hassel og sparsomt med ask (SE). Det er gjennomgående snakk om friske skogtyper i lia, med lågurtskog i nedre

deler og blåbær- og dels bærlyngskog i øvre deler. De viktigste verdiene er knyttet til den varmekjære lågurtskogen i nedre deler. Der forekommer flere typiske edellauvskogsarter i feltsjiktet, som skogfaks, lundgrønnaks og breiflangre. I tillegg kommer flere rødlistearter knyttet til et godt innslag av grove og dels hule, tidligere styvede trær av alm og lind. Fylkets andre funn av skumkjuke (EN) ble gjort her, samt at det på alm også ble funnet bl.a. bleik kraterlav (VU), skrukkeøre (NT) og skorpefiltlav (NT). Ingen spesielle kvaliteter ble registrert i de fattigere, øvre delene av lia. Av negative trekk er det innslag av gran og platanlønn (SE) i sørvestre del. Det er sparsomt med dødt trevirke i området, og da primært av midlere dimensjoner i nedre deler.»

Høgefloget stettar kravet til vern etter naturmangfaldlova. Rik edellauvskog er underrepresentert i verneområda i Møre og Romsdal, og lokaliteten har mange raudlisteartar som dei sterkt truga alm, ask og skumkjuke, samt nær truga skrukkeøyre, skorpefiltlav og lind.

Skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fekk den 1. juli 2020 i oppdrag frå Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å greie ut forvaltningstiltak knytt til skogvern og konsekvensar for avverkinga og bidraget skognæringa hadde til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktorata foreslått retningslinjer for avvegingar.

I oppdrag frå Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 bad Klima- og miljødepartementet om at forslaget blir sett i verk, med nokre mindre justeringar. For privateigd skog skal forslaget setjast i verk for område der det blir motteke tilbod etter 1. februar 2022, og ved vern av offentleg eid grunn for område der det blir meldt oppstart frå og med same dato.

Høgefloget er tilbode for frivillig vern av grunneigarane før 1. februar 2022. Det blir derfor ikkje omfatta av oppdraget frå Klima- og miljødepartementet. Vi har vurdert skogbruksverdiene etter vår gamle rutine med fakta ut frå skograpport Kilden:

Totalareal: ca. 341 daa

Produktivt skogareal: 227 daa

Skog, særskilt høg bonitet	Skog, høg bonitet	Skog, middels bonitet	Skog lav bonitet	Uproduktiv skog	Myr	Ikkje klassifisert
98	129			106		8

Det er gjennomført skogbruksplanlegging for ein mindre del av området, ca. 20 daa.

Det er registrert ca. 78 daa med naturtypen «Rik edellauvskog». Fleire truga arter i skog er funne i området.

Arealet er kledd med lauvskog og er svært bratt. Det er lite kubikkmasse pr. daa. Hovudvegen går i nedre kant, og ei høgspentline går rett igjennom lia.

Arealet er lite aktuelt for skogsdrift grunna driftstilhøve og lite tømmervolum.

Andre brukarinteresser

Linja AS har ei 132 kV-line som kryssar verneframlegget i fjordspenn. Det er behov for drift og vedlikehald av denne lina. Linja har områdekonsesjon, men Otterdal vert forsynt via ei linje som kjem inn frå vest. Det er såleis ingen bakkeinstallasjonar til straumnettet i verneframlegget.

Fylkesveg 5829 går rett nedom tilbodsområdet. Denne er svært rasutsett, og det kan vere behov for siktrydding og fjerning av steinsprang m.v.

Området er sett av til LNF-område i kommuneplanen sin arealdel.

Saksbehandling

Oppstartsmelding

Statsforvaltaren sendte ut melding om oppstart av verneplanprosessen for etablering av naturreservat til fleire aktuelle interessepartar i brev av 15.01.2024, med frist for innspel til 05.02.2024.

Det har kome 4 innspel til oppstartsmeldinga.

Språkrådet og Statens Kartverk viser til at Høgefloget som eit godt eigna, godkjent namn på staden.

Statens vegvesen viser til at Møre og Romsdal fylkeskommune som eigar av FV 5829 bør uttale seg om drifta av vegen.

Statnett har ingen merknader.

Vurdering av innspela

Statsforvaltaren støttar framlegget om å kalle området Høgefloget etter fjellpartiet i øvste del. Dette er meir presist. Otterdal er sjølve grenda lengre inne.

Forvaltingsstyresmakt

Volda kommune skal gjennom høyringsprosessen gje tilbakemelding på om dei ønskjer å bli forvaltingsstyresmakt for nye verneområde i tråd med gjeldande politikk på området. Forvaltingsstyresmakta blir fastsett gjennom forskrifta når området blir vedteke verna.

Vidare saksgang

I samsvar med naturmangfaldlova og saksbehandlingsreglane i denne, sender Statsforvaltaren med dette verneframlegget på høyring. Framlegget til naturreservat går fram av vedlagt vernekart.

Skogen blir taksert av ALLSKOG i samarbeid med Staten sin skogsakskunnige. Det blir gjennomført forhandlingar med grunneigarane om erstatning, avgrensing og framlegg til forskrift.

Etter denne lokale og sentrale høyringa, vil Statsforvaltaren, på bakgrunn av høyringsdokument og innkomne fråsegner, skrive ei tilråding til Miljødirektoratet. Direktoratet fremmer så saka for Klima- og miljødepartementet som deretter vil førebu ho og legge fram eit framlegg om vernevedtak for Kongen i Statsråd.

Etter vernevedtaket ved kgl. res. vil erstatningar bli utbetalte i samsvar med avtalen. Statsforvaltaren får så i oppdrag å gjere vedtaket kjent og sørge for at reservatet blir merka og skilta. Merking og oppmåling blir gjort av jordskifteretten etter krav frå Statsforvaltaren om grensegang og merking.

Ut frå normal saksbehandlingstid kan eit vernevedtak tidlegast skje i desember 2024.

Vedlegg 1.

Forskrift om vern av Høgefloet naturreservat, Volda kommune, Møre og Romsdal

Fastsett ved kongeleg resolusjonmed heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremja av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Føremål

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit verdfullt skogsområde som inneheld trua og sjeldan natur. Området representerer ein naturtype med store verdiar knytt til rik edellauvskog. Skogen er velutvikla og har fleire kravfulle artar.

Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet omfattar følgjande gnr./bnr.: Volda kommune: 177/4 og 177/5.

Naturreservatet dekker eit totalareal på 341 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet Dei nøyaktige grensene for naturreservatet skal merkast i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart blir oppbevart i Molde kommune, hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernereglar

I naturreservatet må ingen gjere noko som skadar verneverdiane som går fram av føremålet med vernet.

I naturreservatet gjeld følgjande vernereglar

- a. vegetasjonen, medrekna daude buskar og tre, er verna mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerna planter og sopp inkludert lav eller delar av desse frå naturreservatet. Planting eller såing av tre og annan vegetasjon er forbode
- b. dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er verna mot skade, øydelegging og unødig forstyrring. Utsetting av dyr er forbode
- c. det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endra naturmiljøet, som til dømes oppføring av bygningar, anlegg, gjerde, andre varige eller mellombelse innretningar, parkering av campingvogner, brakker el. l., framføring av luftleidningar, jordkablar, kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte tilførsler av forureining, etterlating av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga av tiltak er ikkje uttømmmande.
- d. bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode
- e. bålbrekking er forbode

§ 4 Generelle unntak frå vernereglane

Vernereglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldande lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldande lovverk
- d. vedlikehald og bruk av eksisterande jakttårn

- e. beiting
- f. utsetting av saltsteinar
- g. oppsetting av midlertidige, mobile jaktårn for storviltjakt
- h. fjerning av mindre mengder kvist i samband med utøving av storviltjakt
- i. bålbrekking med tørrkvist frå bakken eller medteken ved i samsvar med gjeldande lovverk
- j. drift og vedlikehald, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet
- k. oppgradering eller fornying av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnittet, når tiltaket ikkje skader verneverdiane nemneverdig

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel

- a. motorisert ferdsel er forbode, medrekna landing og start med luftfartøy
- b. utanom eksisterande stiar er sykling, riding og bruk av hest forbode

§ 6 Generelle unntak frå ferdselsreglane

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltaki samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltingsoppgåver som er bestemt av forvaltingsstyresmakta. Unntaket gjeld ikkje øvingskøyning.

Ferdselsreglane i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for

- a. naudsynt motorferdsel for uttransport av sjuke og skadde bufe. Køyretøy som nyttast skal vera skånsamt mot markoverflata. Det skal gjevast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet før køyning skjer
- b. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget
- c. naudsynt motorferdsel i samband med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta
- d. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminne
- b. tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk
- c. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med andre køyretøy enn lett beltekøyretøy som nemnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. ringbarking, hogst og uttak av gran, platanlønn og andre framande treslag
- e. merking og rydding av nye stiar
- f. avgrensa bruk av naturreservatet for aktivitetar nemnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. oppsetting og vedlikehald av gjerde
- h. gjenoppføring av bygningar og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade
- i. bruk av naturreservatet til miljøtilpassa reiselivsverksemd i samsvar med plan godkjent av forvaltningsstyresmakta
- j. øvingskøyning for formål nemnt i § 6 første ledd
- k. oppgradering og fornying av kraftleidningar som ikkje fell under § 4
- l. naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav f, j og § 7 bokstav b, d, g og h

§ 8 Generelle dispensasjonsreglar

Forvaltingsstyresmakta kan gjera unntak frå forskrifta dersom det ikkje strir mot føremålet med vernet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom omsynet til tryggleik eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det naudsynt, jf. naturmangfaldlova § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltingsstyresmakta, eller den forvaltingsstyresmakta bestemmer, kan setja i verk tiltak for å oppretthalda eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er føremålet med vernet, jf. naturmangfaldlova § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeidast forvaltningsplan med nærare retningsliner for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltingsstyresmakt

Miljødirektoratet fastset kven som skal ha forvaltingsstyresmakta etter denne forskrifta.

§ 12 Ikraftsetjing

Denne forskrifta trer i kraft straks.